

СЕКЦІЯ 4.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

КОРМИЧ ЛЮДМИЛА ІВАНІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідуюча кафедрою політичних теорій, доктор історичних наук, професор

ПАРАМЕТРИ ВПЛИВІВ НА ДИНАМІКУ ЗАГРОЗ МІЖНАРОДНІЙ БЕЗПЕЦІ

Безпека — це ключовий чинник нормальної життєдіяльності соціуму, тому проблеми безпеки займають провідне місце в сучасній світовій політиці, яка акумулює сукупну діяльність народів, держав, міжнародних структур через взаємодію зовнішніх політик держав та закономірностей розвитку всієї світосистеми. На нинішньому етапі система міжнародних відносин переживає кризи та потрясіння, які нерідко характеризуються як передумови третьої світової війни у висловлюваннях окремих політиків та у публікаціях в засобах масової інформації. Також викликає особливу турботу стан навколишнього природного середовища, наголошується на можливості катастрофічних наслідків природних катаклізмів, що іноді провокуються самою людиною тощо. Все це вимагає постійного моніторингу загроз безпеці людства задля їх попередження, профілактики чи ліквідації.

При цьому важливо аналізувати не лише факти існування загроз, а і досліджувати динаміку змін їх характеру, пріоритетності та інші параметри, які відображають включення в загальний контекст глобалізації та перенос акцентів з держав на людину в сучасних умовах цивілізаційного розвитку. Такий підхід дозволяє показати еволюцію безпеки, узгодження інтересів на засадах спільних принципів ведення політики; виявити специфіку поведінки різних суб'єктів та інше. Через комплексний підхід визначаються оптимальні моделі ефективного розв'язання складних конфліктів та протиріч в рамках системи міжнародних відносин.

На сьогодні існує значна кількість наукових досліджень безпекового спектру міжнародних відносин. Це, зокрема, праці таких науковців як: Б. Бузан [1], Дж. Байлис [2], М. Диллон [3], П. Уильямс [4], Л. Хансен [1] та багато інших, що аналізують різні аспекти концептуального,

інституційного чи процесуального спектру міжнародної безпеки. Але дана тематика потребує постійного аналізу, в силу швидкої динаміки безпекових процесів у Світі.

Тож поглянемо на безпеку саме через призму швидкоплинних змін існуючих загроз, як у військовому, так і у невійськовому аспектах безпеки.

Перші пов'язані з насильницькими діями, як: війни, гонка озброєнь, міжнародний тероризм та транснаціональна злочинність. Другі ж охоплюють проблеми екології, енергетики, економіки, комунікації, голоду, демографії, невиліковних хвороб чи розповсюдження наркотиків та інші. Тож відповідно і характер та рівень таких загроз безпеці будуть неоднаковими, але всі вони об'єднані спільними ознаками. Йдеться про їх планетарний характер, про загрозу прогресу людства та про необхідність колективних зусиль для їх подолання.

Безумовно, зміни загроз обумовлені включенням нових суб'єктів, здатних їх породжувати або об'єктів, на які вони спрямовані. Але додатковий чинник впливу на динаміку змін пов'язаний зі специфікою етапу суспільного розвитку, який визначає зміст та пріоритети різних процесів, в тому числі створення безпечних умов існування та функціонування соціуму і його інституційних форм у вигляді багатовимірної системи міжнародних відносин.

Оскільки безпека стосується і окремої людини, і суспільства в цілому, і конкретних держав, і міжнародної спільноти, то зміни відбуваються одночасно в різних напрямках. Це і питання гарантій прав та свобод людини, і стимули матеріального та духовного розвитку суспільства, і забезпечення суверенітету та цілісності держав, і створення безпечних умов прогресу людства. При цьому в конкретних ситуаціях акценти зміщуються відповідно до того, який спектр питань опинився під найбільшими загрозами та які моделі застосування сили були використані. Крім того, попередження чи ліквідація загроз потребують застосування різних арсеналів: військового, політичного, технологічного, інформаційно-психологічного, що на пряму залежить від динаміки змісту та форм загроз. Пов'язаність загроз безпеці системи міжнародних відносин з багатофакторністю світових та національних процесів розвитку перетворює параметри безпекового стану в імператив оцінки якості життя міжнародної спільноти.

В різні періоди людство стикається з потребою протистояти глобальним чи більш локалізованим загрозам, які все одно потребують спільних зусиль для їх ліквідації, при чому незалежно від їх військового чи невійськового характеру.

Так, стосовно військових загроз, початок минулого століття характеризувався протистоянням в двох світових війнах. З середини минулого століття йшлося про необхідність обмежень гонки озброєнь, передусім, зброї масового знищення (заборона хімічної зброї, скорочення та нерозповсюдження ядерної зброї). А кінець минулого та початок

нинішнього століття ознаменувались протистоянням гібридним війнам, що поєднували елементи енергетичних, інформаційних, торгових війн з асиметричними військовими стратегіями, використанням іррегулярних військ, безконтактними ударами, мережевими війнами, операційними бойовими діями тощо. І загрозами в даному аспекті залишається прагнення окремих суб'єктів міжнародних відносин розширити чи відновити вплив силовими методами, міжнародний тероризм, транснаціональна злочинність, порушення міжнародних угод з роззброєння, провокація локальних чи регіональних збройних конфліктів, що потребують міжнародних миротворчих операцій тощо.

Сюди можна додати загрози від нелегальної міграції, неконтрольованого експорту зброї, злочинність, пов'язану з обігом наркотиків і "брудних" грошей, торгівлю людьми та іншими ризиками, що загрожують безпеці всіх суб'єктів світової політики і міжнародних відносин.

Список використаної літератури:

1. Buzan B., Hansen L. The evolution of international security studies. Cambridge: Cambridge University Press. 2009 384 p.
2. Baylis J. Strategy in the contemporary world: an introduction to strategic studies. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press. 2007. 456 p.
3. Dillon M. Politics of security: towards a political philosophy of continental thought. London: Routledge. 1996. 252 p.
4. Williams P. Security studies: an introduction. 2-nd ED. London: Routledge. 2013. 634 p.

ВІТМАН КОСТЯНТИН МИКОЛАЙОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доктор політичних наук, професор

ПРОТИДІЯ ПРОЯВАМ ДЕЗІНТЕГРАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ (НА ПРИКЛАДІ ПРОЦЕСУ ВИХОДУ ШОТЛАНДІЇ ЗІ СКЛАДУ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ)

Проблема збереження територіальної цілісності європейських держав, протидії сепаратизму/самовизначенню регіонів та іншим проявам дезінтеграційних тенденцій, вплив на їх перебіг європейської інтеграції є однією з найбільш актуальних для європейського простору. Особливу увагу привертають політико-правовий та етнополітичний виміри цієї проблеми. Їх вивчення дає можливість глибше зрозуміти причини і наслідки складних, взаємопов'язаних дезінтеграційно-інтеграційних